

vs. 6b, — en dit alles beschenen, verlicht door zonne-stralen.

Gewis is dit gedicht door een ouder familielid dezen knapen in den mond gelegd of in de pen gegeven. Men kan er uit zien, hoe iunig-, maar ook hoe zuiver-gods-dienstig zij werden opgevoed

Van een wapen bleek mij nooit iets; een paar oude cachetten vertoonen enkel initialen, niets meer. Het geslacht von Ansbach in Beijeren voert in zwart eenen leeuw van goud, die eene omgekeerde zeis van zilver vasthoudt; helmteeken: de leeuw uitkomend tusschen twee olifantstrompen, doorsneden van zwart op goud. Was dit wellicht ook het wapen der oude Markgraven von Ansbach-Baireuth? Bij voorbeeld van „Marekgraeff Jorg (Georg) Frederich van Aenspach“, die zich in 1567 bij de partij der Hervormingsgezinden, der Evangelischen, bij de Geuzen aansloot (1)? De stad Ansbach of Anspach in Beijeren (Frankenland) voert eene beek van zilver waarin drie visschen van blauw zwemmen (2). Dit wapen is gedeeltelijk sprekend; want *Ansbach* (Onolsbach, Onolz-bach; Lat. Anspagium of Onoldinum; Ital. Onolsbaco en Onoldino) kan men denklijk aanmerken als samen-trekking van „am Holzbach“ (aan de Boschbeek). De stad ligt aan de samenvloeiing van de Holzbach met de Rezat. Ter stede was Maart 1733 te bekomen eene „Beschreibung der Stadt und der Markgrafschaft von Anspach“ door Jacob Friedrich Georgi (3).

Misschien kan de Duitsche tak onzer familie licht over onze eerste voorzaten verspreiden, en tevens aantoonen, of, en inhoever dan, wij gerechtigd kunnen zijn tot het voeren van een gemeenschaplijk familiewapen van min of meer historische beteekenis.

Ek-en-Wiel, Juni '94.

JAC. A.

Johannes ter Gouw,

overleden te Hilversum 9 Januari 1894.

Dinsdagmiddag 9 Januari 1894 is alhier, na eene kortstondige ongesteldheid overleden een man, aan wien Nederland in het algemeen, en Amsterdam in het bijzonder groote verplichtingen heeft, de heer Johannes ter Gouw, een der verdienstelijkste geschied- en oudheidkundigen van ons vaderland. Geboren te Amsterdam, den 16 December 1813, mocht hij den leeftijd van 79 jaar bereiken. In zijne jeugd legde hij zich op het onderwijs toe, welke studie evenwel voor een 6tal jaren werd afgebroken, doordien hij, als vrijwilliger in den oorlog met België in 1830 dienst nemend, geplaatst en geëm-ployeerd werd aan de Hoofdadministratie der 10e Afdeeling infanterie te Utrecht. Na zijn terugkeer te Amsterdam zette hij zijne studiën voort, behaalde achtereenvolgens de verschillende onderwijzersrangen, en werd na eenigen tijd als onderwijzer werkzaam te zijn geweest, in 1843 tot hoofdonderwijzer benoemd. Ruim 24 jaar heeft hij als zoodanig zijne krachten aan de opvoeding der jeugd besteed, tot hij in 1867 zich aan het onderwijs onttrok, om ongestoord zijne verdere levensjaren te kunnen wijden aan zijne geliefkoosde studie: de historie. De vruchten van zijn onderzoek legde hij neer in tal van geschriften,

(1) Mr. G. v. Hasselt, „Stukken voor de Vaderl. Historie“, I, 215.
(2) J. Ter Gouw, „Studiën over Wapen- en Zegelkunde“ (1865) bl. 91.
(3) „Boekzaal voor de Geleerde Wereld“, Maart 1733, bl. 347.

bijna alle van geschiedkundigen aard, waarvan vele blijvende waarde bezitten, en waaronder vooral gekend zijn geworden: *Studiën over Wapen- en Zegelkunde*; *De Gilden*; *De Uithangteekens* (met J. van Lennep); *Het boek der opschriften*; *Neerlands Geschiedenis en Volksleven* (met Van Lennep en W. Mol); *De Volksvermaken*; *Geschiedkundig Overzicht der Nationale Schoolwetgeving*, enz. Bovenal trokken de aandacht zijne *Amstelodamiana*, in 1874 verschenen, terwijl hij zijn roem als bekwaam geschiedvorscher voor goed vestigde door het op reeds betrekkelijk hoogen leeftijd aangevangen reuzenwerk: *Geschiedenis van Amsterdam*, 't welk hij heeft kunnen voortzetten tot aan de regeeringsverandering in 1578. Van dit standaardwerk, in 8 deelen, mocht hij het achtste, niet het minst bowerkelijke deel, *het register*, slechts weinig maanden vóór zijn dood gelukkig voltooien.

Ook als redacteur van het bekende, in 4 jaargangen verschenen tijdschrift *De Oude Tijd* heeft hij bijzondere verdiensten.

Ter Gouw was geheel en al een „self-made“ man. Gelijk wijlen Alberdingk Thijm, Witkamp en meer anderen, heeft ook Ter Gouw bewezen, dat men het, ook zonder academische opleiding, door ernstige en ingespannen studie tot eene merkwaardige hoogte in eenige wetenschap vermag te brengen. Rusteloos, tot op korten tijd vóór zijn dood, werkte hij voort met een ijver, dien menig man in de kracht van zijn leven hem moest benijden. Onvermoeid toog hij langen tijd, vaak dag aan dag, van hier naar Amsterdam, om in het onmetelijk archief dezer stad de bouwstoffen te verzamelen voor den straks reeds genoemden reuzenarbeid: *Geschiedenis van Amsterdam*. Wel heeft dan ook de gemeenteraad der hoofdstad Ter Gouws groote verdiensten voor Amsterdam en zijne geschiedenis erkend: men herinnert zich zeker nog levendig de hulde, die den overledene in 1884, bij het bereiken van 70ste levensjaar, van verschillende zijden werd gebracht, in welk huldebtoon Amsterdam op waardige wijze heeft deelgenomen.

Hedenmorgen is het stoffelijk overschot van den ontslapene op het Oude Kerkhof alhier, in allen eenvoud, volgens zijnen uitdrukkelijken wil, in het familiegraf bijgezet.

Overgenomen uit het *Weekblad de Gooi- en Eemlander* van 13 Januari 1894.

Vragen en antwoorden.

Geslacht Bart.

(zie *Maandblad* n°. 3, jaargang XI blz. 21.)

Dit geslacht is thans uitgestorven (1), daar einde Maart van dit jaar overleed Mevr. Taverne de Tersud, geboren Mélanie Louise Bart.

Opmerkelijk is het dat zij juist te Duinkerken stierf.

J. v. E.

(1) Is dit wel zeker; is E. J. Bart, geb. 1816, in leven beambte der posten, ongehuwd en zonder nakomelingen overleden? Red.

INHOUD 1894 N°. 7.

De Hollandsche tak van het Schotsche geslacht Craffort of Crawford, door H. J. Schouten. (Vervolg en slot.) — De Familie Anspach. (Vervolg en slot), door Jac. A. — Johannes ter Gouw. — Vragen en antwoorden: Geslacht Bart.

Gedrukt bij Gebrs. J. en H. van Langenhuisen, te 's Gravenhage.